

6,5.

INDEX LECTIONUM

IN

LYCEO REGIO HOSTANO BRUNSBERGENSI

PER HIEMEM

ANNI MDCCCXLVIII—IX A DIE XV. OCTOBRI

INSTITUENDARUM.

Brunsb^{erg}ae,
Impressit C. A. Heyne.

BRAU

2

INDEX LECTURUM

1. Die Bedeutung der Sprache in der Kultur
2. Die Entwicklung der Sprache
3. Die Sprachwissenschaft
4. Die Sprachtheorie
5. Die Sprachpraxis
6. Die Sprachpolitik
7. Die Sprachreform
8. Die Sprachpflege
9. Die Sprachforschung
10. Die Sprachlehre
11. Die Sprachunterricht
12. Die Sprachprüfung
13. Die Sprachbewertung
14. Die Sprachberatung
15. Die Sprachentwicklung
16. Die Sprachverbreitung
17. Die Sprachkontakt
18. Die Sprachmischung
19. Die Sprachwandel
20. Die Sprachtypologie
21. Die Sprachfamilie
22. Die Sprachstruktur
23. Die Sprachfunktion
24. Die Sprachrolle
25. Die Sprachbewusstsein
26. Die Sprachethik
27. Die Sprachästhetik
28. Die Sprachphilosophie
29. Die Sprachpsychologie
30. Die Sprachsoziologie
31. Die Sprachökonomie
32. Die Sprachökologie
33. Die Sprachökonomie
34. Die Sprachökologie
35. Die Sprachökonomie
36. Die Sprachökologie
37. Die Sprachökonomie
38. Die Sprachökologie
39. Die Sprachökonomie
40. Die Sprachökologie
41. Die Sprachökonomie
42. Die Sprachökologie
43. Die Sprachökonomie
44. Die Sprachökologie
45. Die Sprachökonomie
46. Die Sprachökologie
47. Die Sprachökonomie
48. Die Sprachökologie
49. Die Sprachökonomie
50. Die Sprachökologie
51. Die Sprachökonomie
52. Die Sprachökologie
53. Die Sprachökonomie
54. Die Sprachökologie
55. Die Sprachökonomie
56. Die Sprachökologie
57. Die Sprachökonomie
58. Die Sprachökologie
59. Die Sprachökonomie
60. Die Sprachökologie
61. Die Sprachökonomie
62. Die Sprachökologie
63. Die Sprachökonomie
64. Die Sprachökologie
65. Die Sprachökonomie
66. Die Sprachökologie
67. Die Sprachökonomie
68. Die Sprachökologie
69. Die Sprachökonomie
70. Die Sprachökologie
71. Die Sprachökonomie
72. Die Sprachökologie
73. Die Sprachökonomie
74. Die Sprachökologie
75. Die Sprachökonomie
76. Die Sprachökologie
77. Die Sprachökonomie
78. Die Sprachökologie
79. Die Sprachökonomie
80. Die Sprachökologie
81. Die Sprachökonomie
82. Die Sprachökologie
83. Die Sprachökonomie
84. Die Sprachökologie
85. Die Sprachökonomie
86. Die Sprachökologie
87. Die Sprachökonomie
88. Die Sprachökologie
89. Die Sprachökonomie
90. Die Sprachökologie
91. Die Sprachökonomie
92. Die Sprachökologie
93. Die Sprachökonomie
94. Die Sprachökologie
95. Die Sprachökonomie
96. Die Sprachökologie
97. Die Sprachökonomie
98. Die Sprachökologie
99. Die Sprachökonomie
100. Die Sprachökologie

LYCEI REGII HOSIANI BRUNSBERGENSIS

RECTOR ET SENATUS

CIVIBUS SUIS

S.

Nuper vobis, Commilitones carissimi, illum epistolae a Paulo apostolo ad Romanos scriptae locum VIII, 28—30 interpretati sumus, censes, verba illa apostoli quam plurimum valere ad tollendam, quae est inter theologos, dissensionem de divino decreto, quod dicunt, praedestinationis. Angusti vero, quibus dissertatio illa circumscripta erat, limites tunc quidem fecerunt, ut doctrinam ipsam, quae illo loco de praedestinatione continetur, vobis non plane perspicuam reddere potuerimus. Satis tum quidem nobis erat, qui sensus et quae cogitationes apostoli fuerint, invenisse et vobis proposuisse. Nunc vero nobis liceat, ea addere, quae tunc seponenda et reservanda erant.

Si quidem ea vobiscum reputaveritis, quae ultimis illius dissertationis verbis ut summam totius loci indicavimus; facile vobis erit persuasum, ab apostolo illic de praedestinationis decreto haec esse praecepta:

1. Ex omni aeternitate Deus quosdam homines hujus vitae sanctitate et futura post hanc vitam glorificatione conformes fieri imaginis Filii sui praedestinavit, ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. cf. v. 29. Est igitur vera ex parte Dei praedestinatio aeterna, quam scholae dicunt ad gratiam s. merita et ad gloriam.

2. Haec praedestinatio profecta est ex mera erga praedestinos Dei benevolentia et ab omni quorundam meritorum praevisione prorsus independens et omnino gratuita. Quem enim Deus ad conformitatem imaginis Christi praedestinavit, ei hac ipsa praedestinatione justitiam Christi et gloriam Christi una simul praedefinivit. Nostro quidem loco legitur: „Quos praescivit et praedestinavit.“

At — id quod imprimis perspicuum reddere conati sumus dissertatione nostra — apostolus his verbis non significaturus et expressurus est, Deum eos, quos ut suos praesciret, idcirco, quod eos praesciret, praedestinasse, conformes fieri imaginis Christi, sed potius eos non modo praescivisse, verum etiam praedestinasse, et eos ob id ipsum, quod aeterna et immutabili voluntate sua praedestinati sint ad conformitatem imaginis Christi, illam omnibus superatis impedimentis certam consequi. Praedestinatio igitur, quae nostro docetur loco, simul comprehendit decretum de gratia, quae ad merita requiritur, et decretum de gloria, quae meritis retribuitur. Alterum sine altero non datur. Quem Deus ad gloriam vitae aeternae praecordinavit, eundem simul ad gratiam vitae bonae praedestinavit.¹⁾ Definitio praedestinationis igitur haec est: omnia humana merita praecedens, ab eorum praevisione omnino independens, ex mera et gratuita divina benevolentia erga homines quosdam profectum Dei decretum, ut fiant conformes imaginis Christi et hujus vitae sanctitate (praedestinatio ad gratiam s. merita), et futura post hanc vitam glorificatione (praedestinatio ad gloriam.)

3. Hujus praedestinationis effectus, quos Apostolus v. 30. nostri loci expressis indicat verbis, sunt: vocatio, justificatio et glorificatio.

¹⁾ Sunt Theologi, qui duplicem docent praedestinationem, praedestinationem ad gratiam et ad gloriam, et solam praedestinationem ad gloriam. Illam quidem adaequatam hanc vero inadaequatam dicunt. Adaequatam praedestinationem prorsus gratuitam esse contendunt; utrum vero gratuita pariter sit inadaequata, an post praevisa merita gratiae, controvertitur in scholis. Nos vero contra contendimus, praedestinationem ad gloriam semper una simul praedestinationem ad gratiam s. merita esse. Id quod affirmat locus noster Paulinus, neque minus Eph. I, 4. 5. „Sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sancti et immaculati in conspectu ejus in charitate. Qui praedestinavit nos in adoptionem filiorum per Jesum Christum in ipsum secundum propositum voluntatis suae, in laudem gloriae gratiae suae, in qua gratificavit nos in dilecto filio suo.“ 2. Timoth. I, 9. „Qui nos liberavit et vocavit vocatione sua sancta non secundum opera nostra, sed secundum propositum suum, et gratiam, quae data est nobis in Christo Jesu ante tempora secularia.“ cf. Joh. X, 26—30. Ceterum ei, qui unam praedestinationem ad gloriam defensurus est, contendendum erit, eam non gratuitam esse, sed ob praevisa merita locum habere. Qui enim praedestinationem ad gloriam esse vult, quae neque praedestinationem ad gratiam s. merita complectitur, neque ex praescientia meritorum proficiscitur, non multum abhorret a detestabili haeresi Praedestinatorum, qui sublata libertate salutem et perditionem hominis unice repetebant a voluntate Dei, alios irresistibiliter ad salutem, alios ad aeternam damnationem praedeterminantis. Contra vero praedestinatio ad gloriam post praevisa merita non veri nominis Praedestinatio est, sed nihil aliud, quam illud propositum divinum, salvandi quemvis justum, qui in justitia usque in finem perseveraverit.

Deus igitur aeternum praedestinationis decretum exsequens vocat praedestinos ad fidem et ecclesiam Christi, vocatisque gratias obtinendae et conservandae aut, si ea exciderint, reparandae justificationis impertitur et in specie gratiam perseverantiae finalis attribuit, qua efficitur, ut vita defuncti justificati in Christo reperiantur; justificados autem et ad mortem usque in gratia Christi permanentes post hanc vitam gloriae Christi participes reddit. Hoc praeceptum, quod effectus praedestinationis spectat, certissimis verbis ab apostolo datum primum nobis ea, quae supra de termino praedestinationis diximus, probare potest, nullam nempe praedestinationem ad gloriam esse, quae non simul praedestinatio ad gratiam s. merita sit. Tum vero illud praeceptum aperte ostendit, praedestinos, quamvis ante omnia merita et prorsus gratuito ad beatitudinem praedestinati sint, non sine meritis eam consequi; ut etiam Apostolus II. Timoth. IV, 7. 8. de se ipso dicit: „bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi. In reliquo reposita est mihi corona justitiae, quam reddet mihi Dominus in illa die justus iudex.“ Gratuita benevolentia praedestinatorum beatitas, sed non gratis datur.

4. In numero praedestinatorum sunt omnes, qui ecclesiae Christi participes salutem suam operati sunt, operantur, operabuntur. Ut omnes ad conformitatem imaginis Christi a Deo praedestinati vocantur, justificantur et glorificantur; ita omnes quoque, qui vocantur, justificantur et glorificantur, ex omni aeternitate ad conformitatem imaginis Christi a Deo sunt praedeterminati, et ad eam perveniunt eo quod ad eam praedestinati sunt. Nostro loco expressis quidem verbis illud non dicitur; docetur vero hac re, quod apostolus Christianos Romae hortatur, ut in omnibus angustiis et certaminibus omnem victoriae spem unam et solam in eo ponant, Deum immutabili consilio eorum decrevisse glorificationem.

5. Praedestinationi subest electio. Rei ipsius natura illud demonstrat. Si quidem Deus ex aeternitate quosdam homines conformes esse imaginis Filii sui decrevit, hos eosdem homines ex aeternitate in suorum numerum elegit. Illa praedestinatio hanc affirmat electionem, et hanc electionem sequitur illa praedestinatio. In v. 33 nostri loci refert Apostolus omnia, quae hucusque de illis, qui „secundum propositum Dei vocati sunt sancti“ dixit, ad electos Dei: „quis accusabit adversus electos Dei?“ Est

igitur ut aeterna praedestinatio, ita etiam aeterna electio quorundam hominum divina et quidem electio ab his hominibus ipsis plane immerita, ex mera Dei benevolentia erga illos profecta. Praedestinationis vero ratio ad electionem haec est: mera benevolentia ductus Deus ex aeternitate quosdam elegit homines, qui sui essent; hos ita in tempore gratia sua ducit, ut regni Christi participes fiant, justificatique in fide et gratia perseverent usque in finem, et vita defuncti cum Christo conglorificentur.²⁾ Quum igitur Deus hos suos electos ea, quam diximus ratione, gratia sua ducere decreverit, praedestinati sunt et quidem ad sanctitatem et beatitatem, sive ad merita et ad gloriam.

6. Electi sanctitatem et beatitatem, ad quam praedestinati sunt, certissime consequuntur, neque prorsus fieri potest, ut ulla re inde repellantur; e contrario iis omnia cooperantur in bonum. Id quod totus ille locus nos docet;³⁾ neque minus ex non mutabili divini consilii voluntate sequitur.⁴⁾

7. Deo sui i. e. Electi et Praedestinati ex aeternitate sunt noti. Numerus eorum certus et immutabilis est, qui nec augeri nec minui potest.⁵⁾ At sine speciali Dei revelatione nemo de praedestinatione sua certus esse potest.

²⁾ Ratio, quae inter praedestinationem et electionem intercedit, expressis significata est verbis Joh. X, 26—30. quo loco Jesus Judaeis incredulis dicit: „Sed vos non creditis, quia non estis ex ovibus meis. Oves meae vocem meam audiunt: et ego cognosco eas, et sequuntur me; et ego vitam aeternam do eis: et non peribunt in aeternum, et non rapiet eas quisquam de manu mea. Pater meus, quod dedit mihi, majus omnibus est; et nemo potest rapere de manu Patris mei. Ego et Pater unum sumus“.

³⁾ cf. v. 33—39. „Quis accusabit adversus electos Dei? Deus qui justificat. Quis est, qui condemnet? Christus Jesus, qui mortuus est, immo qui et resurrexit, qui est ad dexteram Dei, qui etiam interpellat pro nobis. Quis ergo nos separabit a charitate Christi? tribulatio? an angustia? an fames? an nuditas? an periculum? an persecutio? an gladius? (sicut scriptum est. Quia propter te mortificamur tota die: aestimati sumus sicut oves occisionis.) Sed in his omnibus superamus propter eum qui dilexit nos. Certus sum enim, quia neque mors, neque vita, neque angeli, neque principatus, neque virtutes, neque instantia, neque futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia poterit nos separare a charitate Dei, quae est in Christo Jesu.“ cf. praeterea supra allatum locum Joh. X. imprimis v. 28—30. Dicit quoque Christus Matth. XXIV, 24. „Surgent enim pseudochristi, et pseudoprophetae: et dabunt signa magna, et prodigia, ita ut in errorem inducantur (si fieri potest) etiam electi.“

⁴⁾ Si (electorum) quisquam perit, scribit Augustinus lib. de corrept. et gratia c. 7. n. 14. fallitur Deus; sed nemo eorum perit, quia non fallitur Deus; horum si quisquam perit, vitio humano vincitur Deus; sed nemo eorum perit, quia nulla re vincitur Deus.“

⁵⁾ cf. Joh. XIII, 18. „Ego scio, quos elegerim. — Joh. X, 14, 27. — 2. Timoth. II, 19. Joh. XVII.

Contra etiam homini sanctissimo censendum est, se ad peccata relabi posse, ut praecautè vivendo et vigilando et precando praeveniat lapsum.⁹⁾ — Ad confirmandam quidem hanc doctrinam locus noster adhiberi non potest; alias vero tam saepe sacris libris allata est, ut nullo posito speciali argumento eam ad complenda ea, quae huc pertineant, adhibere possimus.

Quibus rebus factis sacrorum librorum doctrina de praedestinationis decreto ita perfecta et absoluta est, ut sane non sit, cur nova additamenta ex aliis librorum sacrorum locis exspectemus. Neque revera multi illi sacrorum librorum loci, qui praeterea de electione et praedestinatione loquuntur, ad ea, quae supra proposita sunt, quidquam novi suggerunt, ea vero confirmant. Reputantes vero nobiscum, divinam electionem et praedestinationem quorundam hominum necessario postulare, ut alii homines non electi et non praedestinati sint, sane experiri cupimus, quale sit de iis decretum divinum. Hac de re Paulus apostolus nono capite epistolae ad Romanos loquitur. Haec vero in futurum remittimus tempus, quo data occasione de verbis apostoli laudati capituli, quae de reprobatione agunt, disputaturi sumus.

⁹⁾ *Vocatio* nondum certum quoddam signum est *electionis*; quamvis supra eam effectum praedestinationis esse vidimus. Omnes praedestinati, neque minus omnes electi vocantur; non vero omnes, qui vocantur, electi sunt. Sacri libri ipsi discrimen ponunt inter vocationem, quae proficiscitur ex electione, et vocationem nulla data electione. *Illa* plane et aperte significata est II. Timoth. I, 9. „vocavit *vocatione sua sancta*.“ Rom. VIII, 28. „qui *secundum propositum* vocati sunt sancti;“ haec Matth. XX. 16. multi sunt vocati, pauci vero electi.“

LECTIONES.

A. ORDINIS THEOLOGICI.

PETR. THEOD. SCHWANN, DR. P. P. O. H. T. DECANUS.

- I. Introductionem in universam Theologiam tradere perget dd. Lunae, Martis et Jovis h. VI—VII.
- II. Doctrinam Christianam de justificatione et gratia tractabit iisdem diebus h. X—XI.
- III. De SS. Sacramentis disseret d. Veneris h. X—XI.
- IV. Exercitationes repetitorias et examinatorias instituet dd. Mercurii et Saturni h. X—XI.

ANTON. EICHHORN, DR. P. P. O.

- I. Historiam ecclesiasticam primi aevi narrabit singulis per hebdomadem diebus h. IX—X.
- II. De Hosii Cardinalis et Episcopi Varmiensis vita et scriptis disseret diebus Lunae et Jovis h. III—IV.

MICHL. JOS. KRÜGER, LIC.

- I. Introductionem generalem in utriusque testamenti libros sacros, nec non artis criticae et hermeneuticae biblicae principia tradet diebus Lunae, Mercurii et Veneris h. X—XI.
- II. Jesaianorum vaticiniorum partem posteriorem (capp. XL—LXVI) interpretabitur dd. Martis, Jovis et Saturni h. VIII—IX.
- III. Ad Thessalonicenses, Timotheum, Titum et Philemonem epistolas explicabit dd. Mercurii et Veneris h. III—IV.

JOAN. GEORG. SMOLKA, LIC.

- I. Theologiam moralem explicare perget dd. Lunae et Jovis hor. defin.
- II. Evangelium secundum Matthaeum interpretabitur dd. Lunae, Martis, Mercurii et Jovis h. XI—XII.

B. ORDINIS PHILOSOPHICI.

LAUR. FELDT, DR. P. P. O. H. T. RECTOR ET DECANUS.

- I. Trigonometriam geographicam i. e. trigonometriam planam, sphaericam et sphaeroidicam ex libro: Sniadecki's sphaerische Trigonometrie etc. übersetzt von L. Feldt, tradet dd. Lunae et Jovis h. XI—XII.
- II. Theoriam generalem linearum et superficierum curvarum docebit dd. Lunae et Jovis d. II—III.
- III. Physicen experimentalem docebit, et conversatorium de rebus physicis instituet dd. Martis et Veneris h. XI—XII.
- IV. Aut de Newtoni gravitationis universalis principio disseret, aut Astronomiae elementa ita explicabit, ut ab iis etiam, qui mathesi sublimiori discendae non dederunt operam, intelligi possint, dd. Martis et Veneris h. II—III.

CAR. BIESTER, P. P. O. DES.

- I. Thucydidem de bello Peloponesiaco interpretabitur dd. Lunae et Jovis h. X—XI.
- II. Taciti historias, diebus Martis, Mercurii et Veneris h. IX—X.
- III. Euripidis Phoenissas tractabit dd. Lunae, Martis et Jovis h. X—XI.

MAX. TRÜTSCHEL, DR. P. P. E.

- I. Logicam docebit quater per hebdomadem diebus Lunae, Martis, Mercurii, Jovis hora matutina VIII—IX.
- II. Psychologiam empiricam docebit iisdem diebus hora vespertina V—VI.
- III. Libros praecipuos Metaphysicae Aristoteleae offert interpretandos die Veneris hora matutina VIII—IX.
- IV. Exercitationes repetitorias et examinatorias instituet die Saturni hora matutina VIII—IX.

CAR. CORNELIUS.

- I. Historiam Germaniae docebit ter per hebdomadem.
- II. De antiquo Poesi germanica disseret semel per hebdomadem.
- III. Hartmanni carmen epicum Iwein interpretabitur bis per hebdomadem.

STIPENDIUM SCHEILLIO-BUSSIANUM.

Quaestio a Lyceo Regio Hosiano ad certamen litterarium anni MDCCCXLVIII
— IX proposita.

„Exponatur historia Pelagianismi iis maxime in consilium adhibitis,
quae ex scriptis Sti. Augustini huc spectant.“

Praemium constitutum est XXI Imperialium. Tempus exhibendarum scriptionum
terminatum erit d. 1. Jul. MDCCCXLIX.

STI

Quaestio a Lyce
—IX proposita.

„Expon
quae ex

Praemium constit
terminatum erit d

© The Tiffen Company, 2007

TIFFEN® Gray Scale

R	G	B	W	G	K	C	Y	M
1	2	3	4	5	6	7	8	9
A	10	11	12	13	14	15	16	17
	18	19						

BUSSIANUM.

terarium anni MDCCCXLVIII

axime in consilium adhibitis,
tant.“

pus exhibendarum scriptionum